Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
P. CRUZ VILLALÓN
fremsat den 2. februar 2012 [1]

Sag C-514/10

Wolf Naturprodukte GmbH
mod
Sewar spol. sro

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Nejvyšší soud České republiky (Den Tjekkiske Republik))

»Fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område — det tidsmæssige anvendelsesområde for forordning (EF) nr. 44/2001 — artikel 66 — pligt til fuldbyrdelse af en retsafgørelse afsagt i en anden medlemsstat før den medlemsstat, som anmodningen er rettet til, tiltrådte Den Europæiske Union«

I – Indledning

1. I Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område [2] fastsætter artikel 66 *ratione temporis*, uafhængigt af forordningens ikrafttrædelsesdato den 1. marts 2002 [3], hvilke sager og i givet fald retsafgørelser, der falder ind under anvendelsesområdet for forordningen, der, som angivet i forordningens titel, bl.a. vedrører fastlæggelsen af retternes kompetence samt anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser.

2. I forbindelse med en begæring om fuldbyrdelse i Den tjekkiske Republik af en retsafgørelse afsagt i Østrig ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 66 skal fortolkes således, at det er (eller ikke er) tilstrækkeligt, for at forordning nr. 44/2001 finder anvendelse, at forordningen på tidspunktet for retsafgørelsens afsigelse udelukkende var i kraft i den stat, hvori retsafgørelsen blev afsagt, dvs. uanset situationen i fuldbyrdelsesstaten.

3. Som det vil fremgå af det følgende, er det spørgsmål, som hermed rejses i praksis, og som samtidig er denne sags hovedspørgsmål, derfor, i hvilket omfang bestemmelserne i artikel 66 i forordning nr. 44/2001 kan finde anvendelse i de medlemsstater, som tiltræder Den Europæiske Union efter denne forordnings ikrafttræden, hvilket er et punkt, som ikke udtrykkeligt er omhandlet i forordningen.

1 — Originalsprog: spansk.

2 — EFT L 12, s. 1, herefter »forordning nr. 44/2001« eller »forordningen«.

3 — Forordningens artikel 76.

II – Retsforskrifter

A – *EU-retten: forordning nr. 44/2001*

4. Femte betragtning til forordning nr. 44/2001 er sålydende:

»Medlemsstaterne indgik den 27. september 1968 på grundlag af traktatens artikel 293, fjerde led, Bruxelleskonventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, senere ændret ved konventionerne om nye medlemsstaters tiltrædelse af denne konvention (i det følgende benævnt »Bruxelleskonventionen«). Den 16. september 1988 indgik medlemsstaterne og EFTA-staterne Luganokonventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som er en parallelkonvention til Bruxelleskonventionen af 1968. Disse to konventioner har været genstand for en revision, og Rådet har godkendt indholdet af den reviderede tekst. Kontinuiteten i forhold til de resultater, der blev opnået ved denne revision, bør sikres.«

5. 19. betragtning til forordningen har følgende indhold:

»Kontinuiteten mellem Bruxelleskonventionen og denne forordning bør sikres, og i den forbindelse bør der fastsættes overgangsbestemmelser. Samme kontinuitet bør gælde med hensyn til De Europæiske Fællesskabers Domstols fortolkning af Bruxelleskonventionen, og endvidere bør protokollen af 1971 fortsat finde anvendelse på sager, der allerede er anlagt ved denne forordnings ikrafttræden.«

6. De overgangsbestemmelser, som 19. betragtning henviser til, er indeholdt i artikel 66 i forordning nr. 44/2001, der fastsætter:

»1. Bestemmelserne i denne forordning finder kun anvendelse på retssager, der er anlagt, og på officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt, efter at forordningen er trådt i kraft.

2. I forbindelse med retssager, der er anlagt i domsstaten før denne forordnings ikrafttræden, skal retsafgørelser, som er truffet efter forordningens ikrafttræden, dog anerkendes og fuldbyrdes i overensstemmelse med kapitel III:

a) såfremt retssagen i domsstaten er anlagt efter ikrafttrædelsen af Luganokonventionen af 16. september 1988 i både domsstaten og den stat, som anmodningen er rettet til

b) i alle andre tilfælde, såfremt de anvendte kompetenceregler er i overensstemmelse med de regler, der er fastsat i kapitel II eller i en konvention, der, da sagen blev anlagt, var gældende mellem domsstaten og den medlemsstat, som anmodningen er rettet til.«

7. Artikel 76 i forordning nr. 44/2001 fastsætter, at »[d]enne forordning træder i kraft den 1. marts 2002«.

B – *National ret*

8. I lov nr. 97/1963 om international privat- og procesret (Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, herefter »LIPPR«) fastsætter § 37, stk. 1, at »tjekkiske retter har kompetence til at afgøre tvister om ejendomsrettigheder, hvis de har kompetence i medfør af tjekkiske lovregler«.

9. I henhold til LIPPR's § 63 »har afgørelser truffet af retsinstitutioner i en anden stat i anliggender anført i § 1 […] virkning i Den Tjekkiske Republik, såfremt de har opnået bindende retsvirkning, som attesteret af den kompetente udenlandske institution, og er anerkendt af de tjekkiske institutioner«.

10. I henhold til samme lovs § 64 kan »en udenlandsk retsafgørelse ikke anerkendes eller fuldbyrdes, såfremt: […]

c) den part i sagen, mod hvem retsafgørelsen skal anerkendes, på grund af den udenlandske institutions procedure var frataget mulighed for egentlig deltagelse i retsforhandlingerne, navnlig hvis indkaldelsen til retsmødet eller stævningen ikke er blevet forkyndt for denne part personligt, eller hvis stævningen ikke er blevet forkyndt for sagsøgte personligt

d) anerkendelsen ville være i strid med tjekkisk politik

e) der ikke er garanteret gensidighed. Gensidighed er ikke påkrævet, hvis den udenlandske restafgørelse ikke er rettet mod en tjekkisk statsborger eller juridisk person.«

III – Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

11. Ved afgørelse af 15. april 2003 blev selskabet Sewar spol. Sro. af Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (regional domstol i Graz) (Østrig), der er den regionale domstol med kompetence på det civilretlige område, tilpligtet at betale visse beløb til Wolf Naturprodukte GmbH.

12. Den 21. maj 2007 anlagde Wolf Naturprodukte sag ved Okresní soud ve Znojmě (distriktsdomstol i Znojmo) (Den Tjekkiske Republik) med påstand om, at den østrigske rets afgørelse blev erklæret for eksigibel på Den Tjekkiske Republiks område, og at der med henblik på dens fuldbyrdelse blev truffet afgørelse om arrest i debitors aktiver. Til støtte for sit søgsmål påberåbte Wolf Naturprodukte GmbH sig bestemmelserne i forordning nr. 44/2001.

13. Okresní soud ve Znojmě afviste rekvirentens anmodning ved kendelse af 25. oktober 2007 med henvisning til, at artikel 66, stk. 1 og 2, i forordning nr. 44/2001 ikke fandt anvendelse *ratione temporis* i den pågældende sag. Okresní soud behandlede herefter sagen i henhold til LIPPR og fastslog, at den østrigske rets afgørelse ikke opfyldte betingelserne for anerkendelse og fuldbyrdelse i Den Tjekkiske Republik. Dels var der tale om en udeblivelsesdom, hvor det kunne udledes af de angivne datoer, at den dømte debitor var blevet frataget muligheden for behørig deltagelse i retsforhandlingerne (det indledende processkrift blev forkyndt for debitor den 15. april 2003, og den endelige afgørelse blev afsagt den samme dag). Dels var kravet om gensidighed mellem Den Tjekkiske Republik og Republikken Østrig med hensyn til anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser ikke opfyldt.

14. Wolf Naturprodukte GmbH appellerede denne afgørelse. Ved kendelse af 30. juni 2008 afviste Krajský soud v Brně (regional domstol i Brno) appellen og stadfæstede den i første instans afsagte afgørelse.

15. Kreditorselskabet iværksatte derefter en kassationsappel for Nejvyšší soud České republiky (Den Tjekkiske Republiks Øverste Domstol), hvorunder det gjorde gældende, at artikel 66 i forordning nr. 44/2001 skulle fortolkes således, at den dato, som var afgørende for forordningens anvendelse, var den generelle ikrafttrædelsesdato og ikke ikrafttrædelsesdatoen i den enkelte medlemsstat.

16. Da Nejvyšší soud fandt, at det tidsmæssige anvendelsesområde for forordning nr. 44/2001 ikke klart kunne fastlægges på grundlag af artikel 66's ordlyd, besluttede denne ret at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 66, stk. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område fortolkes således, at det, for at denne forordning finder anvendelse, er nødvendigt, at forordningen på tidspunktet for en retsafgørelses afsigelse var i kraft i både den stat, hvori retsafgørelsen blev afsagt, og i den stat, hvori en part i sagen søger anerkendelse og fuldbyrdelse af denne retsafgørelse?«

IV – Retsforhandlingerne for Domstolen

17. Anmodningen om præjudiciel afgørelse indgik til Domstolens Justitskontor den 2. november 2010.

18. Den Tjekkiske Republik, Republikken Letland, Forbundsrepublikken Tyskland og Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg.

V – Analyse af det præjudicielle spørgsmål

A – *Om betydningen og indholdet af artikel 66 samt det præjudicielle spørgsmåls rækkevidde*

19. Efter min opfattelse bør der knyttes nogle indledende præciserende bemærkninger til den forelæggende rets spørgsmål, som er gengivet ovenfor.

20. For det første er det vigtigt at bemærke, at uanset at spørgsmålet formelt i særdeleshed vedrører artikel 66, stk. 2, og konkret vedrører den »geografiske« rækkevidde af forordningens udtryk »ikrafttræden« i denne overgangsbestemmelse, hersker der, som det vil fremgå af det følgende, ingen tvivl om, at denne »ikrafttræden« ikke kan have en forskellig rækkevidde i hver af denne bestemmelses to stykker. Jeg finder derfor, at spørgsmålet skal behandles i lyset af artikel 66 i sin helhed uden at sondre mellem bestemmelsens to stykker.

21. For det andet er det væsentligt at forstå denne bestemmelses betydning og struktur, dvs. dens »opbygning« i sammenhæng med forordning nr. 44/2001.

22. Som en overgangsbestemmelse tjener artikel 66 navnlig retssikkerhedsmæssige formål. Henset til forordningens formål (retternes kompetence samt anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser) var det desuden meget vigtigt at definere *ratione temporis*, hvilke sager og retsafgørelser forordningens bestemmelser skulle finde anvendelse på.

23. Med henblik herpå har EU-lovgiver fastsat en hovedregel i den nævtne artikels stk. 1 og en undtagelse i stk. 2. Hovedreglen er ganske enkelt, at forordningens bestemmelser finder anvendelse på retssager, der er anlagt efter forordningens ikrafttræden. Dette betyder – hvilket er vigtigt – at forordningen i dette tilfælde finder anvendelse i sin fulde udstrækning, dvs. såvel den del, der vedrører retternes kompetence, som den del, der vedrører anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser.

24. Med forbehold for de nedenfor anførte betragtninger betyder undtagelsen, at forordningens bestemmelser skal anvendes på sager, der var anlagt, men endnu ikke afgjort, da forordningen trådte i kraft, dvs. at undtagelsen udtrykkeligt omhandler de sager, hvor afgørelsen er truffet efter ikrafttrædelsestidspunktet. I disse tilfælde er det kun den del af forordning nr. 44/2001, der vedrører anerkendelse og fuldbyrdelse af disse retsafgørelser, som finder anvendelse, og de regler, som på daværende tidspunkt bestemte retternes kompetence til at vedtage disse retsafgørelser, drages logisk set ikke i tvivl. Denne undtagelse forudsættes anvendt i en række tilfælde, som fremgår af ordlyden af artikel 66, stk. 2, gengivet ovenfor. Uden at det er fornødent at komme nærmere ind på disse tilfælde og med forbehold for de senere præciseringer i dette forslag til afgørelse, står det klart, at disse tilfælde som undtagelser til hovedreglen skal fortolkes så restriktivt som muligt, idet det allerede nu skal anføres, at man bør undgå en bred fortolkning som den, Forbundsrepublikken Tyskland har foreslået.

25. Endelig hersker der i denne sammenhæng ingen tvivl om, hvilken betydning der på tidspunktet for forordning nr. 44/2001's ikrafttræden må lægges i udtrykket »ikrafttræden« ud fra et geografisk perspektiv. Ligesom enhver anden EU-retsakt træder denne forordning, medmindre andet udtrykkeligt er bestemt, i kraft på Unionens område, uden at det er nødvendigt at tilføje noget i så henseende. For

de stater, som tiltrådte Unionen senere, træder forordningen først i kraft på deres område på tiltrædelsesdatoen [4].

26. Det betyder, at der på tidspunktet for forordning nr. 44/2001's ikrafttræden i 2002 på ingen måde var nogen grund til at spørge, om det var eller ikke var tilstrækkeligt, at forordningen kun var trådt i kraft i domsstaten, eftersom alle medlemsstaterne befandt sig i den samme situation i relation til denne retsakt [5].

27. Jeg vil i samme retning understrege, at ethvert ræsonnement, der foregiver at kunne drage konklusioner på grundlag af forskellen mellem nævnte artikel 66 og de tilsvarende bestemmelser i Bruxelles- og Luganokonventionen, efter min opfattelse ville være højst diskutabelt [6].

28. Spørgsmålet om, hvorvidt det inden for rammerne af den reststilling, som blev skabt med EU's første udvidelse to år senere, er muligt at sondre mellem forskellige grupper af stater (og mellem de pågældende EU-borgere) dér, hvor artikel 66 i forordning nr. 44/2001 taler om »ikrafttræden«, bliver derfor i praksis et spørgsmål om, hvorvidt de nye medlemsstater (og deres borgere) skal fratages retten til overgangsbestemmelser, nemlig den nævnte artikel 66, der skal varetage formål direkte knyttet til retssikkerhedsprincippet og dermed til retsstaten.

29. Frem for alt indebærer denne antagelse, at der, så at sige, anlægges en »statisk« fortolkning af overgangsbestemmelser, der således kun kommer stater, som historisk set var medlemmer af EU, da forordningen trådte i kraft (og deres statsborgere), til gode. Dette er imidlertid problematisk.

30. Hvis det, som i det foreliggende tilfælde, antages, at de nye medlemsstater skal fuldbyrde retsafgørelser, som ikke alene er blevet afsagt i retssager, der er anlagt før deres tiltrædelse af EU, hvilket reglen i artikel 66, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 udelukker, men også er blevet afsagt før forordningens ikrafttræden, hvilket undtagelsen i artikel 66, stk. 2, på samme måde udelukker, svarer det til at fratage disse stater (og de pågældende EU-borgere) hovedindholdet i denne overgangsordning.

31. På denne baggrund og af de grunde, jeg vil anføre nedenfor, finder jeg, at kravet om retssikkerhed og adgang til effektive retsmidler (artikel 47 i chartret om grundlæggende rettigheder), som artikel 66 i sin helhed bygger på, er til hinder for at tiltræde den antagelse, som ligger bag den forelæggende rets spørgsmål, nemlig at det er tilstrækkeligt, at forordning nr. 44/2001 er i kraft i den stat, hvori den omhandlede retsafgørelse afsiges, på afsigelsestidspunktet, for at fuldbyrde en retsafgørelse i en medlemsstat, hvori forordningen ikke var i kraft, hverken da sagen blev anlagt, eller da retsafgørelsen blev afsagt [7].

B – *Artikel 66 kan som en overgangsbestemmelse og grundet sit materielle indhold kun fortolkes »dynamisk«*

32. Forordningens artikel 66 er en overgangsbestemmelse, der som følge af forordningens art og indhold ikke har kunnet udtømme sine virkninger ved overgangen i 2002 fra konventionen til nævnte forordning, således at man kan anlægge en »statisk« forståelse af bestemmelsen (et slags »fastfrosset foto«). Derimod er der, henset til selve det regulerede områdes karakter, tale om en

4 — Tiltrædelsestraktaten fastsætter ingen særlige bestemmelser med hensyn til anvendelsen af forordning nr. 44/2001, hvorfor den må anses for at finde anvendelse i Den Tjekkiske Republik fra den 1.5.2004 i overensstemmelse med forordningens bestemmelser.

5 — Efter min opfattelse ændrer det særlige danske tilfælde ikke denne vurdering. Jf. i denne forbindelse S. Peers, *Justice and Home Affairs Law*, 3. udg., Oxford EU law library, nr. 8.2.5, s. 619.

6 — Artikel 54 i Bruxelleskonventionen (som ændret ved artikel 16 i konventionen af 26.5.1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse (EFT L 285, s. 1)) og artikel 54 i Luganokonventionen af 16.9.1988 fastslår udtrykkeligt et krav om »dobbelt ikrafttræden«, dvs. i domsstaten og i den stat, som anmodningen er rettet til, for at konventionens bestemmelser om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser kan finde anvendelse. Det er ganske logisk at medtage denne type bestemmelse i et internationalt instrument, hvor gensidighed spiller en central rolle (af denne grund er bestemmelsen også indsat i artikel 63 i Rådets afgørelse 2007/712/EF af 15.10.2007 om undertegnelse på Fællesskabets vegne af konventionen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT L 339, s. 1)), men den er unødvendig i forordningen.

7 — Dette er i øvrigt den næsten enstemmige opfattelse i retslitteraturen, navnlig den tyske, der er meget opmærksom på dette spørgsmål. I denne retning skal bl.a. nævnes J. Kropholler og J. von Hein, *Europäisches Civilprozeßrecht: Komentar zu EuGVO, Lugano-Übereinkommen 2007, EuVTVO, EuMVVO und EuGFVO*, 2011, s. 709-717, M. Becker, »Anerkennung deutscher Urteile in der Tschechischen Republik«, *Balancing of interests. Liber Amicorum Peter Hay*, Verlag Rect. und Wirtschaft GngH, Frankfurt am Main, 2005, s. 26, B. Hess, »Die intertemporale Andwendung des europäischen Zivilprozessrechts in den EU-Beitrittsstaaten«, IPRax 2004, Heft 4, s. 375, og M. Becker og K. Müller, »Intertemporale Urteilsanerkennung und Art. 66 EuGVO«, IPRax 2006, FET 5, *s.* 436.

overgangsbestemmelse, der skal finde anvendelse, hver gang nye medlemsstater tiltræder, og i den samme affattelse, som den har fundet anvendelse i de stater (og for de borgere), der tiltrådte Unionen i 2002. Jeg har ovenfor anført, hvorledes den i denne sag som et spørgsmål formulerede antagelse efter min opfattelse svarer til at »desaktivere« artikel 66 i forordning nr. 44/2001 for de stater (og borgere), som tiltrådte Unionen efter forordningens ikrafttræden. I denne forstand kan der således tales om, at denne overgangsbestemmelse kræver en »dynamisk« forståelse.

33. En fortolkning af forordning nr. 44/2001 ud fra opbygningen og formålet støtter utvivlsomt denne opfattelse. Forordning nr. 44/2001, der blev konciperet som et instrument til sikring af det indre markeds funktion, har til formål at lette og forenkle anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser mellem medlemsstaterne, og, som den tyske regering har foreslået, vil vejen mod dette mål om »fri bevægelighed for retsafgørelser« på det civil- og handelsretlige område [8] være banet, hvis man tillader anerkendelse af retsafgørelser, der afsiges, mens nævnte forordning er i kraft i domsstaten, hvorimod den endnu ikke gælder i den stat, som anmodningen dernæst rettes til. Jeg finder dog ikke, at denne løsning kan tiltrædes, for så vidt som virkeliggørelsen af dette mål om fri bevægelighed ikke må bringe ligevægten mellem sagsøgerens og sagsøgtes interesser i fare.

34. Som jeg understregede indledningsvis, omfatter forordning nr. 44/2001 to store materielle områder, der ikke desto mindre udgør en enhed, nemlig dels gruppen af bestemmelser om »fordelingen« af retternes kompetence i civil- og handelsretlige sager på EU's område, dels reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser. De to områder er snævert forbundne. Hvis forordningen nærlæses, fremgår det, at EU-lovgiver ikke har forestillet sig at lade det ene finde anvendelse uden det andet, idet de anses for en helhed.

35. Artikel 66, stk. 1, udtrykker klart, hvad jeg netop har anført. Da den fastsætter datoen for sagsanlægget som generel referencedato ved fastlæggelsen af forordningens anvendelsesområde, garanterer artikel 66, stk. 1, at den retsafgørelse, som skal fuldbyrdes, er blevet truffet i overensstemmelse med kompetencereglerne i forordningen.

36. Denne tankegang fremgår i et vist omfang også af artikel 66, stk. 2. Selv om stk. 2, som allerede nævnt, formelt indeholder en undtagelse til hovedreglen i stk. 1, må det konstateres, at dens karakter af undtagelse materielt set, og ud fra denne synsvinkel, er betragteligt indskrænket. Nævnte stk. 2 vedrører muligheden for at anvende forordningens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse, når retssagen er anlagt før forordningens ikrafttræden, og retsafgørelsen er afsagt senere, i en række tilfælde, hvor kompetencen hos domsstatens retter principielt er blevet fastlagt i overensstemmelse med forordningens bestemmelser eller i overensstemmelse med andre regler med et identisk eller lignende indhold, og som hidrører fra en international konvention, der er bindende for de to medlemsstater.

37. Dette samspil mellem de af forordning nr. 44/2001 omfattede hovedområder (kompetence og anerkendelse) skyldes behovet for at realisere den frie bevægelighed for retsafgørelser inden for en ordning, der respekterer ligevægten mellem parternes interesser. Uden en overdreven risiko for forenkling kan det anføres, at forordningens kompetenceregler som udgangspunkt har til formål at beskytte sagsøgtes interesser (der kun under særlige omstændigheder bør kunne sagsøges i en anden stat end bopælsstaten), mens reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser særligt beskytter sagsøgeren (der har mulighed for at opnå en hurtig, sikker og effektiv fuldbyrdelse af retsafgørelsen i en anden medlemsstat) [9].

8 — Som anført i sjette betragtning til forordningen.

9 — Jf. i retslitteraturen J. Kropholler, *op.cit.* Jf. tillige vedrørende Bruxelleskonventionen dom af 21.5.1980, sag 125/79, Denilauler, Sml. s. 1553, præmis 13 (»det er på grund af de garantier, der tilstås sagsøgte under sagen i domsstaten, at konventionen i afsnit III er meget liberal med hensyn til anerkendelse og fuldbyrdelse«).

38. Domstolen har udtrykkeligt henvist til denne tætte forbindelse mellem de to regelsæt i sin udtalelse 1/03 af 7. februar 2006[10], hvori det i præmis 163 bemærkes, at »den forenklede fremgangsmåde for anerkendelse og fuldbyrdelse i forordningens artikel 33, stk. 1 – hvorefter retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure, og som i henhold til samme forordnings artikel 35, stk. 3, i princippet fører til, at kompetencen for retterne i domsstaten, ikke efterprøves – [er] begrundet i den gensidige tillid mellem medlemsstaterne, og nærmere bestemt den tillid, som retten i anerkendelses- eller fuldbyrdelsesstaten viser retten i domsstaten, henset til reglerne om umiddelbar kompetence i kapitel II i forordning nr. 44/2001«.

39. Omstændighederne i den foreliggende sag viser, hvorledes en fortolkning, hvorefter det accepteres at anvende forordning nr. 44/2001 i en situation, hvor sagen er anlagt efter forordningens ikrafttræden i domsstaten, men før dens ikrafttræden i den stat, hvori der derefter anmodes om fuldbyrdelse af den pågældende dom, kan bryde forbindelsen mellem forordningens to materielle dele og dermed bryde ligevægten mellem sagsøgerens og sagsøgtes interesser, hvilket er en konsekvens, som EU-lovgiver efter min opfattelse har forsøgt at undgå.

40. Jeg bemærker for det første, at den foreliggende tvist ikke falder ind under nogen af de to tilfælde, der er omhandlet i artikel 66. stk. 2, i forordning nr. 44/2001. Dels havde Den Tjekkiske Republik ikke undertegnet Bruxelles- og Luganokonventionen eller nogen anden konvention, der var gældende mellem denne og Republikken Østrig på området. Dels var de regler, som blev anvendt for at fastlægge den østrigske rets kompetence, reelt ikke »de regler, der er fastsat i kapital II« i denne forordning, som det er påkrævet i artikel 66, stk. 2, litra b). Det var således ikke de materielle regler, som er direkte fastsat i kapitel II (nærmere bestemt i afdeling 2-7), der blev anvendt, men de nationale regler, som nævnte forordning henviser til i artikel 4, og som finder anvendelse, når sagsøgte ikke har bopæl i en medlemsstat. Dette indebærer som allerede nævnt, at sagsøgte ikke kunne henholde sig til de i forordningen fastsatte mekanismer, der tjener til dennes beskyttelse (f.eks. pligten til at foretage forkyndelse i god tid).

41. Når dette er sagt og for at fortsætte linjen i min argumentation, bemærkes, at det grundlæggende problem ved den ovenfor beskrevne løsning er, at en sagsøgt med bopæl i en stat, som endnu ikke var medlem af EU på datoen for sagens indledning, på daværende tidspunkt ville være blevet anset for at have bopæl i en tredjestat efter reglerne i forordning nr. 44/2001. Selv om forordningen fandt anvendelse, ville den sagsøgte virksomhed have haft en relativt svagere processuel retsstilling end den, virksomheden ville have haft, hvis den havde haft hjemsted i en medlemsstat.

42. Dels ville den østrigske rets kompetence ikke være blevet fastlagt i henhold til artikel 3 i forordning nr. 44/2001[11] og endelig heller ikke i overensstemmelse med de materielle kompetenceregler, der er direkte fastsat i forordningen, og hvorefter hovedreglen er, at retten i sagsøgtes bopælsstat er kompetent[12]. Da sagsøgte på daværende tidspunkt ikke havde bopæl i en medlemsstat, ville værnetinget være blevet fastlagt i medfør af forordningens artikel 4[13], dvs. i henhold til reglerne i den medlemsstat, hvor sagen blev anlagt (de østrigske kompetenceregler).

10 — Sml. I, s. 1145. Begæringen om en udtalelse vedrørte spørgsmålet, om Det Europæiske Fællesskab havde enekompetence eller en delt kompetence til at indgå den nye konvention om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, som skulle afløse den gældende Luganokonvention.

11 — Denne artikel bestemmer i stk. 1: »Personer, der har bopæl på en medlemsstats område, kan kun sagsøges ved retterne i en anden medlemsstat i medfør af de regler, der er fastsat i afdeling 2-7.« I stk. 2 fastsættes: »I særdeleshed kan de nationale kompetenceregler, der er angivet i bilag I, ikke gøres gældende imod dem.«

12 — Jf. til støtte for denne opfattelse dom af 16.7.2009, sag C-168/08, Hadadi, Sml. I, s. 6871, vedrørende Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27.11.2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT L 338, s. 1). Det fremgår af dommens præmis 30, at det med hensyn til anvendelsen af forordningen i en sag om anerkendelse af en skilsmissedom afsagt i en anden medlemsstat er uden betydning, hvilke regler den ret, som har afsagt skilsmissedommen, har bygget sin kompetence på, for så vidt som rettens kompetence kunne have været baseret på artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003.

13 — Denne artikels stk. 1 bestemmer, at: »[h]ar en sagsøgt ikke bopæl på en medlemsstats område, afgøres retternes kompetence i hver enkelt medlemsstat efter medlemsstatens egen lovgivning, jf. dog artikel 22 og 23«.

43. Dels ville sagsøgte heller ikke kunne drage fordel af visse beskyttelsesrettigheder, som sagsøgte derimod kunne have påberåbt sig, hvis vedkommende på daværende tidspunkt havde haft bopæl i en stat, som allerede var medlem af Den Europæiske Union. Det drejer sig om rettighederne i artikel 26 i forordning nr. 44/2001, i henhold til hvilken det gælder, at »[s]åfremt en person, der har bopæl på en medlemsstats område, sagsøges ved en ret i en anden medlemsstat, men ikke giver møde, erklærer den pågældende ret sig på embeds vegne inkompetent, hvis den ikke er kompetent efter reglerne i denne forordning« (stk. 1). Denne ret skal desuden »udsætte sagen, indtil det er fastslået, at sagsøgte har haft mulighed for at modtage det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, eller at alle hertil fornødne foranstaltninger har været truffet« (stk. 2).

44. I det foreliggende tilfælde er problemet netop, at det sagsøgte selskab så at sige ikke har kunnet deltage i sagen, eftersom det ikke modtog det indledende processkrift i tilstrækkelig god tid[14]. Under disse omstændigheder ville det ikke være logisk, hvis retsafgørelsen kunne kræves anerkendt i medfør af forordning nr. 44/2001, eftersom dette ville bryde ligevægten mellem parternes interesser og den indbyrdes forbindelse mellem de to hovedområder, som forordningen omfatter.

45. Det ovenfor anførte bekræfter, at ud fra såvel dens opbygning som dens formål er den eneste korrekte fortolkning af forordning nr. 44/2001, som er i overensstemmelse med retssikkerhedsbetragtninger og processuelle garantier, en dynamisk fortolkning, hvorefter den fulde virkning af overgangsbestemmelserne indeholdt i forordningens artikel 66, stk. 1 og 2, udstrækkes til at gælde i alle de stater, som har tiltrådt Unionen efter forordningens ikrafttrædelsesdato.

46. Den opfattelse, jeg her forfægter, har en række nødvendige og umiddelbare konsekvenser for svaret på den forelæggende rets spørgsmål. Forordning nr. 44/2001 finder kun anvendelse i Den Tjekkiske Republik på de i artikel 66, stk. 1 og 2, fastsatte betingelser eller nærmere bestemt med den samme virkning, som denne bestemmelse havde på det daværende ikrafttrædelsestidspunkt. Følgelig må det fastslås, at det, for effektivt at kunne påberåbe sig forordning nr. 44/2001 i forbindelse med en anmodning om fuldbyrdelse af en retsafgørelse i medfør af denne forordning, er nødvendigt, at forordningen er i kraft i den medlemsstat, hvori retsafgørelsen blev afsagt, og i den medlemsstat, hvori der anmodes om fuldbyrdelse af retsafgørelsen.

VI – Forslag til afgørelse

47. På denne baggrund foreslår jeg Domstolen at besvare det præjudicielle spørgsmål forelagt af Nejvyšší soud České republiky (Den Tjekkiske Republik) således:

»Artikel 66 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at det, for at denne forordning finder anvendelse, er nødvendigt, at forordningen var i kraft i både den stat, hvori retsafgørelsen blev afsagt, og i den stat, hvori en part i sagen søger anerkendelse og fuldbyrdelse af denne retsafgørelse, enten på tidspunktet, hvor sagen blev anlagt, eller, hvis dette ikke er tilfældet, og for så vidt som betingelserne i artikel 66, stk. 2, er opfyldt, på tidspunktet for retsafgørelsens afsigelse.«

14 — Med hensyn til ordningen vedrørende »dobbelt kontrol« med overholdelsen af den udeblevne sagsøgtes rettigheder i forordning nr. 44/2001 henvises til dom af 14.12.2006, sag C-283/05, ASML, Sml. I, s. 12041, præmis 29 ff., og punkt 122 i generaladvokat Légers forslag til afgørelse i sagen, der gav anledning til denne dom. Endvidere henvises til, at retten, som anmodningen er rettet til, ifølge artikel 35, stk. 3, i forordning nr. 44/2001 ikke må efterprøve domsstatens retters kompetence. Denne bestemmelse bygger tillige på den antagelse, at hvis forordningen finder anvendelse, skyldes det, at dens kompetenceregler er blevet anvendt tidligere. Jf. i denne retning M. Becker og K. Müller, *op.cit.*, s. 432.